

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Sorakozzunk.

Lassanként kibujik a szeg a zsákból. Megtudjuk nemsokára, milyen becses vivmányunk van nekünk az egyházpoltikai törvényekben, mert számokban, rideg számokban fogjuk látni, hogy mibe kerültek azok nekünk.

Még csak alig több egy negyed évnél, hogy az *uj rend* életbelépett és már is érezteti hatását.

A tapasztalatok pedig vajmi érdekesek.

A magyarországi lutheránus egyház már beadta a számlát, kerek számban évi 400,000 frt szubvencziót kér az államtól: mert az 1848: 20. t. cz. a szubvencziót világosan megígérte, mert a lutheránus egyház évenként egy milliónál többet költ iskolai és közművelődési célokra, melyeknek fedezéséről voltaképen az állam tartoznék gondoskodni, végre mert az anyakönyvvezetés elvétele következtében akár hány lutheránus pap az éhenhalás veszélyének van kitéve, az egyházpoltikai vivmány előharczosa pedig, a lelkes küzdelem hevében, magától értetődőnek mondták, hogy ezért a veszteségért kárpótlást fognak kapni és kell is kapniok.

A kormányelnökhöz benyújtott memorandum elég liberálisan konstatálja, hogy ez még korántsem minden, tudják a lutheránusok, hogy kálvinista testvéreik is tarthatnak számot több mint egy millióra évenként, és a két keleti, az unitárius, meg a csak legujabban recipiált izraelita

egyház is (az utóbbira más megfelelőbb kifejezést kell kitalálni, tán egyszerűen szervezett izraelita felekezet) igényelhet megfelelő dotációt az államtól.

Azonban ez még nem minden.

Szó van arról is, hogy anyakönyvvezető állásokat szaporítani, az anyakönyvvezetők fizetését pedig emelni kell. És van már példa, hogy egyes városok és községek külön épületet kénytelenek emelni a polgári anyakönyvvezetők és az általuk vezetett anyakönyvek számára, ami szintén pénzbe kerül.

De ennek fejében rend van ám, egy kaptafára megy minden, az emberek pedig nincsenek semmi zaklatásnak kitéve és nyugodtan alhatnak, ha ügyöket a polgári tisztviselőkkel elvégezték.

Hogy mikép festenek majd az új házassági törvény szerinti váló-pörök, azt is meglátjuk majd később. Nem volna illő ezt a témát már most, három hónap után, fölvetni, idő kell hozzá, hogy alkalom adódjék a boldogság kipróbálására, a válási okok felmerülésére. Az emberek majd csak beletörődnek ebbe is.

Hanem mindettől eltekintve a katolikusoknak nagy okuk van, hogy résen legyenek, mert küzdelmes napok várnak rájuk.

Bizonyos ugyanis, hogy nemsokára ismét bolygatni fogják azoknak a katolikus alapoknak a jogi természetét, mely pedig csöppet sem homályos, avagy kétséges,

hanem a napnál is világosabb. És mivel autonomiánk még mindig nincs, holott minden más bevett és recipiált felekezetnek igen is van, nem csekély körültekintést, óvatosságot, a döntő perczen pedig határozottságot kell majd kifejtenünk, hogy jogainkat ne csorbítsák.

Az enyém és tied kérdéséről lesz szó, melynél félre kell tenni minden kedélyeséget és kizárólag a jog terére helyezkedni. Itt igazán egy tapodtat sem engedhetünk, mert a legcsekélyebb engedékenység egyértelmű volna világos jogunk önkényű feladásával, már pedig az egyszer feladott jogot többé visszavívni, visszaszerezni nem lehet.

Persze hogy nagyszabású akciót kellene mindjárt most kezdeni, hogy mire reá kerül a sor, egy emberként szállhasunk sikra, szóval erőinket, melyek most mint egy szét hullott kéve, szanaszét hevernek, össze kell gyűjtenünk és késedelem nélkül szerveznünk.

Sorakozzunk!

A bankszabadalom megújítása.

Ami előre látható volt, ime bekövetkezett: a magyar kormány az osztrák-magyar bank szabadalmanak megújítása tekintetében oly engedelményeket adott az osztrák-magyar banknak, s közvetve Ausztriának, amelyek Magyarország jelen szomorú közgazdasági helyzetét nem hogy javítanák, hanem még rosszabbítják.

A Bánffy — kormány előre tudta, hogy mennyire joga volna Magyarországnak követe-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Ének egy vörös kutyáról.

P. E. után: Dr. Margitai.

Dallam: Vörös kutya, vörös ló,
Vörös ember egy se jó.

Igaz kynológ* nem hagyhatta magát elámitatni a kis vörös kutya farkcsóváló hizelgése által. De sőt az első pillantásra képesnek tartotta őt minden ember a leggonoszabb hunczúságokra, s csakhamar meggyőződésé bizonyosodott véleménye hacsak egy kis figyelmet szentelt a kérdésnek. Már az a körülmény, hogy mihelyt a kutya bár a legértetlenebb pófával valamely szatócsbolt kirakatához közelített: rögtön kinyúlt egy füttykőssel fegyverzett szigorú kéz, arra engedett következtetni, hogy e vörös kutyus rendkívül kétes hírnek örvendhet az egész tájon. Még gyanúsabb volt a rettenetes ijedelem, melyet a kutya megjelenése a nem épen népes külváros kapui előtt játszódó ifjuság között okozott. Nem tartozván a századvég naturalista v. dekadeus írói közé, nem akarjuk részletezni az eseteket, de csak az ifjai fantázia tulontul élénk színekkel nem festette a dolgot, annyit konstatálhatunk,

* Kutyaismerő, kutyász.

hogy nem volt barátságos dolog (egy kis friss terefere céljából) habár csak egy pillanatra is letenni egy gyámoltalan kisedet a földre . . . Ami a maga lábán járó ifjuságot illeti, vádlott galád viseletével akárhányszor frázba ejtette szegényeket, amennyiben kezdetben engedte, hogy simogassák, azután hirtelen felborzolta szőrét és rémitő ugatásba kezdett. Mindent összefoglalva jellemtelen utczai ebnek kell vádlottat neveznünk, melynek életfeladata volt, hogy minél több bajt okozzon s hogy igazolja komoly történetünk jellegét . . .

E haszontalan kutya-ficzónak épen kapóra jött egy lefüggönyözött ablaku egyfogatu bérkocsi, amely az utczán végig döcögött. Menten elébe rontott a járműnek s hogy a paripa gyorsaságát kipróbálja csaholva körülgrándoztta azt. Mihelyt meggyőződött arról, hogy csúzzal megvert lóval s kövér rövidostoros kocsissal van dolga, merészebb lón s kiölte nyelvét s föl-fölgrándoztva csiklandozni kezdé a ló orezimpáit. Hiába káromkodék a kocsis, hiába csapott utána a gonosz ebnek, hiába emelgette a gebe magasra a fejét — konflis lovak nem igen szokvák ilyen katonás tartáshoz — ismét aláülyedt a feje s a vörös kutya a legvidámabb hangulatban folytatta csiklandozását.

A vén, morzcos gebe ehunczúságtól végre

ugy megvadult, hogy nem volt rábirható tovább trappolásra, mert ráakart lesni gyötrőjére, s fogaival megakarta kapni azt. Ezt a gyönyörűséget a romlott vörös eb persze nem szerezte meg neki, hanem biztos távolból leült hátsó lábaira, s nyelvét öltötte a kétségbeesett gebére. De aztán a kocsisnak is kifogyott a türelme s magánkívül dühében leugrott a bakról, hogy agyonüsse az átkozott ebet. Ez nem ismerve félre a helyzet komoly voltát, elrohant, be egy mellékutczába, utána vakdühében a kocsis, mig mindketten el nem tűntek a láthatárról.

Hanem ezalatt egész csapat önkénytes szemlélő gyülekezett a hátramaradt kocsi körül. Lefüggönyözött, kocsis nélküli fogat az utca közepén — ilyet nem mindennap látni. A csoportosulás odacsalt egy rendőrt, akinek feltűnt a befüggönyözött ablak, s indítva érezte magát, hogy közbelépjen, s fölnyissa a kocsi ajtaját. Várakozása ellenére mégis volt benne utas, akinek hiányos toilletteje egyszerre megértette vele a függönyös inkognitót. Tiszta fehérben ült ott benn egy ágensféle ur, a Luegerék által nem éppen simogatott fajból, aki az előtte lévő nyitott kufferből fehéreneműt válogatott.

»Besokhni az ajtót!» orditá a meglepett ur, hevenyében egy plaiddal drapirozva magát. »Hodj meri maga engem meghámodni?»

lőleg lépni fel a bankszabadság megújításánál, s tudta azt is, hogy nem lesz képes a szabadság megújításánál engedményeket kieszközölni — s ezért hogy legalább látszólag kielégíthesse a magyar érdekeket, az ő jól ismert »furfangjával« most büszkén veri a mellét, hogy sikerült neki a megújításnál a »teljes paritást« érvényre juttatni.

Mi hát ez a teljes paritás, amit Bánffy kivivott? Semmi olyan dolog, amelyeket követelni kétségtelen jogunk volt. Bánffy a teljes paritást abban látja, hogy most három vezértanácsosi állást szerveznek, amelynek bétöltése a magyar kormány joga. Igen ám, de a három vezértanácsos fizetését is a magyar állam rovására írják, s így csekélyke 18000 frtba kerül évenként a Bánffy féle »teljes paritás.«

A két állam között különben a bankkérés iránt való tárgyalások, amelyek legutóbb Budapesten folytak, egy előzetes megállapodásra vezettek, úgy, hogy a bank már legközelebb felhívást fog kapni a két kormánytól, hogy a szabadság megújítása ügyében a tárgyalásokat kezdje meg.

Félhivatalos forrásból eredő közlések szerint »két állam kormánya a szabadság megújítása ügyében a következő előzetes megállapodásokra jutott.

A bank *egységes volta* ezentúl is megóva marad és a főtanács, valamint a központi vezetés *székhelye Bécs* lesz.

Az évi közgyűlést szintén *mindég Bécsben* tartják.

A *főtanács* összeállítása a paritásnak megfelelően oly módon történik, hogy három osztrák és *három magyar tagja* az illető kormányok által, a többi hat tagja a közgyűlés által választatik meg úgy, hogy a kormányok által designált új főtanácsosokkal 6 szabadon választott tanácsos áll szemben.

A bécsi kormányzóság vezértitkára és annak helyettesei, továbbá a két főtisztelő előjárósága is alá lesz vetve a kormányok jóváhagyásának. A főtanácsosok *fizetése* a jövőben évi *6000 frt* lesz.

Magyarország dotációjának megállapítása megszűnik.

A magyar kormány azon kívánsága, hogy a *kincstár egy része jövőben Budapesten őriztessék, a magyar kormány által elejtett.*

A *nyeremény* felosztására nézve oly meg egyezés jött létre, hogy a részvényesek 5 szá-

»Bocsánat«, védekezék a rendőr udvariasan, én csak kötelességemnek teszek eleget, ha egy kocsis nélküli fogatot vizsgálok. Különben rendszeren másképp öltözködve szokás nyilvános bérkocsiban hajtatni.

A meglepett először a teremtése körül kezdett járni a kocsisnak, majd csöndesebben folytatá: »Thehetek én róla, ha az o snórrer othána szaladja egy khovasznak? Én bhózában óthazom, a Südbahnnal jöttem, a Nordwestbahnnal megyek; hol váltsak inget, ha nem itt a khocsiban?! Nem elég, hogy olyan szókh ez a kocsi, most még így föl is tarthóztatják az embert? Khérem thessék bethenni az ajtót, mert különben, ógy éljék, annak a vigyorgó khölöknek phofájához vágom ezt a cipőt!«

A rendőr nevetve csapta be az ajtót, s nyomban letartóztatta a lélekszakadva épen jókor érkezett kocsis, akinek nem volt elég, hogy hiába futott a vörös eb után, de a kerületi bíróság előtt is meg kellett jelennie, s két forint büntetést fizetnie, amiért a kocsi ott hagyta.

A kinos feltűnés, amelyet ez az eset az egész utcán keltett, talán annyi jót mégis fog eredményezni, hogy a vörös kutya, nehogy agyonverjék, hunczfutságainak más kerületet választ szinterül. No de hallani még fogunk róla.

zalékot, 6 százalék jövedelem esetén mindkét állam a többlet felében, magasabb jövedelemnél háromnegyed részében részesül.

A bank átveszi az államkincstár készleteinek díjtalan kezelését.

A *80 millió* kölcsönből még fenmaradt 76 millió visszafizetése aranyban eszközlendő még a készfizetések megkezdése előtt. Egyszersmint a további akcióra nézve a valuta-reform fejlesztése tekintetében megegyeztek, hogy az osztrák kormány az összes forgalomban levő sőjegyeket koronajáradék kiadásával beváltja. A kisebb pénzforgalmi eszközök forgalmának fentartása céljából az átmeneti időszakban bizonyos mennyiségű 5 frtos államjegy, megfelelő összegű ércnek a banknál való letéteményezése ellenében bankjegyeknek nyilváníthatók.

A népoktatásügy helyzete.

III.

A népiskolai közoktatás második alkotó-elemé az iskola. Általánosan elfogadott elv szerint ennek számaránya az illető nemzet műveltségének kriteriuma. Ez az a tükör, melyben az ország állami, társadalmi, vallásfelekezeti és nemzeti tagoltságának, physikai és erkölcsi erejének, hatalmának hü képét látjuk meg.

Ha most ez elvet szem előtt tartva az előtünk fekvő statisztikai tükörbe beletekintünk, sok szomorú dolog tárul elénk.

Népoktatási intézeteink nem hogy szaporodtak volna, de egy iskolai év lefolyása alatt 61-el fogytak. A mi pedig még nagyobbá teszi a bajt, ez apadás kizárólag a felekezeti és tulajdonképp az elemi iskolákra esik.

Azonkívül népiskoláink egynegyed részében a tannyelv még mindig a német, román, tót, szerb, horváth, ruthén. 4183 népoktatási intézet van még az országban, a melyben úgy a tanító mint a tanítványai az állam nyelvével azt sem tudják mi fán terem.

Egyébként beszéljenek helyettünk a statisztikai adatok.

Magyarországon az 1893/94 tanévben volt összesen 16881 népoktatási intézet. Ebből

a) jellegüket tekintve állami és községi együtt véve volt 2,838, magán 207, felekezeti 13,943, és pedig róm. kath. 5,509, görög kath. 2,137, gör. kel. 1801, helv. val. 2,363, ágost. val. 1,417, unit. 48 és zsidó 561.

Láthatni ez adatokból, hogy az állami és községi iskolák száma a felekezetiékhöz arányitva elenyésző csekély, 17% 83% szemben; és így népoktatásunkban még mindig a felekezeti jelleg dominál anélkül azonban, hogy egyik, vagy másik felekezet a többiekhez viszonyítva abszolút többségben lenne.

Örömmel konstatáljuk mi ezt, mivel tudjuk, hogy akié az »iskola, azé a jövő,« mi pedig nem vagyunk az állam istenítésének hívei s azért programunkba foglalt elvünk is az iskolák felekezeti jellegének fentartása nem csak az elemioktatás terén, de a közoktatás egész vonalán. Másrészt azonban nem lehet tagadnunk, hogy a nemzetiségek kezében levő felekezeti iskolák bizony sok helyütt hazaellenes ideák megalapjai. Szükségesnek tartjuk ez ellen a körülmény ellen szavunkat fölemelni azért is, mert az iskolák államosítása szükséges voltának egyik főokául szüntelenül ezt halljuk felhozni. Mi azonban azt hisszük, hogy az államnak módjában van ezen a visszaélésen más uton-módon, például a nemzetiségi törvény revíziója, által is segíteni. —

b) Minőségüket tekintve vegyes iskola volt 14,254, tisztán fiú volt 1,231 és tisztán leány 1396.

c) Fokozati szempontból elemi iskola volt 16,591, felső népiskola 53, polgári iskola 215, felső leányiskola 22.

Ha most az 1893/94 iskolai és népoktatási intézeteinek ez állományát az előző évvel összehasonlítjuk, az 61 iskolával való apadást mutat; és pedig jellegüket tekintve az állami és községi iskolák, melyek 21-el és a magán iskolák, melyek 6-al szaporodtak, kivételével a többiek mind fogytak, a róm. hatholikusok 24-el, a gör. kath. 30-al, a görög kelet. 17-el, a helv.

val.-uak 3-al, az ágost. val.-uak 8-al, az unit.-ok 1, és a zsidók szintén 1-el. Fokozati tekintetben a polgári iskolák 18-al való gyarapodást, az elemi iskolák 76-al a felső leányiskolák 3-al való fogyást mutatnak.

A jelentés tévedésébe esnök mi is, ha ez apadásokat kizárólag a tanító hiányban, vagy az iskola fentartók közönyében keresnök. Sokkal inkább oka ennek az országos gazdasági válság és a háromszáz forintos fizetési minimum, mint mely a mai viszonyok között megélni kevés, éhenhalni sok.

Ezen felül ránk nézve szomorúan érdekesé teszi-e hiányt az a körülmény, hogy a népoktatási intézeteknek 61-el való apadásából a maximum (20) az összes vármegyék közül a miénk, Biharmegyére esik. Névszerint a perjesi és ősi pusztai-községi, a farnasi gör. kath. a valenegrái, verzári, borzi, dragottányi, f. — topai, fugyi, kapolás-pataki, kerpenyési, kosgyáni, nagy-marosi, nánhegyeseli, rónafalvi, szaji, szurdoki gör. kel., a gatálpusztai és álmosdi helv. val. iskolák.

d) Nyelvi viszonyait tekintve tisztán magyar tannyelvű volt 9,681, két tannyelvű volt, de mindenkor a magyar nyelvel 3017 a hazai nemzetiségek egyike, vagy másikának nyelvén volt 4183.

A tisztán magyar tannyelvű iskolák tekintetében a vallási jellegűt illetőleg első helyen állanak az unitáriusok, a többiek pedig a következő sorrendben következnek: helv. val.-uak, magán és államiak, zsidók, községi, róm. kath.-ok, ágost. val.-uak, és gör. kath.-ok. Legkedvezőtlenebbek a viszonyok a görög keletiek-nél, a kiknél 1801 népiskola közül csak 13 magyar tannyelvű. A jelentés erre vonatkozó statisztikai adatai azonban kevésbé megbízhatók.

E felsorolt statisztikai adatok kedvezőtlen voltát korán sem feledtetni a jelentés az a része, mely szerint a 7,200 nem magyar — és nem kizárólag — magyar tannyelvű iskola közül 5001-ben sikerrel oktattatott a magyar nyelv és csak 2,199 népoktatási intézet volt, amely, az állam nyelv oktatásában semmi eredményt sem tudott produkálni; mert ha jól vesszük a dolgot, az a »sikeres oktatás« nagyon viszonylagos fogalom, s az ellenőrzést és felügyeletet gyakorló községek elnézése a leg-sikeretlenebb eredményt is sikeresnek tüntetheti fel. —

Annyi bizonyos, hogy az államnak joga van hozzá, hogy a területén levő összes iskolákban az ő nyelve, az állam nyelve, eredménynyel oktattassék. S a mi elvünk az, hogy inkább zárassanak be azok az iskolák, felszerelése, beruházásai, a padok, táblák és taneszközök inkább tüzeitesenek fel ebben a téli nagy hidegben, mintsem hogy ezek az állapotok változatlanul tovább is így maradjanak. Mert részleges öngyilkosságot követ el maga magán az az állam, a mely ezeket az állapotokat egykedvűen türi, vagy pláne palástolgtatja. ○

Nagyvárad város közügyei.

Rendkívüli közgyűlés.

— II. nap. —

— (Saját tudósítónktól) —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután a folytatólagos rendkívüli közgyűlésben letárgyalta a tisztviselők és a tanítók fizetés javítására előterjesztett javaslatot.

Tegnap is a kisebb tisztviselőkkel, de különösen a tanítókkal szemben elég bőkezűek voltak a városatyák. Az előterjesztésben mellőztek is részesültek fizetés javításban.

A gyűlés egyhangú volt s nélkülözötte az első napi élénkségét. Lefolyásáról a következőket közöljük:

A főispán távollétében S a l Ferenc polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Akos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Gyula, Kékus Vidor, Knapp Ferenc, Dr. Konrád Márk, Dr. Molnár Imre, Stark Gyula, Schöpflin Ágoston, Sipos Orbán, Hoványi Géza, Kunyhósi János, Ländler Ferenc, Schütz Albert, Gábel Jakab, Szmelka György, Andrány Lajos, Farkas Izidor, Hering Sándor, Huzella Gyula, Dr. Korda Kálmán, Molnár Lajos, Mos-

kovits Miksa, Dr. Munk Béla, Némethy Károly, Nyíry György, Pallay Lajos, Rendes Vilmos, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Weiszlovits Adolf, Rác Mihály, Dus László, Ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Dr. Hoványi Ferencz, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szűts István.

A megnyitás után folytatólag tárgyalták az egyes tisztviselők fizetésére vonatkozó tétételeket, a melyek a tegnapi ülésről még függőben maradtak.

A havi díjas irnokok fizetését a tanács évi 60 frttal javasolta emelni, de a közgyűlés az eddigi 420 frt fizetést 500 frtra kerekítette ki. A díjnokok napdíját pedig 1 frtban állapították meg. A kertész fizetését 100 frt helyett 200 frttal emelték fel, a lovas és gyalog I. oszt. rendőrök fizetését 60—60 frttal javították.

A városi tűzoltókra nézve érvényre emelik azon korábbi határozatát a törvényhatóságnak, hogy a tűzoltók a rendőrséggel azonos fizetést élvezzenek. A városi tűzoltók parancsnoka r. őrmesteri, egy szakaszvezető r. tizedes és a többi I. és II. oszt. rendőr fizetést kapnak.

A főszámvevő előterjesztésére, a miniszter jóváhagyása folytán a mérnöki hivatalnál alkalmazott rajzoló, az utadó terhére, évi 600 frt fizetéssel a rendszeresített személyzet létszámába felvették.

Egyébként az összes tegnap tárgyalt hivatali állásokra nézve kevetkezőkben emelték a fizetéseket:

	Eddigi fizetés frt	Felemelt összeg frt
Mezőbíró	450	—
Rendőrmester	420	60
Havidíjas irnok	420	80
Díjnok I. oszt.	420	—
Kerületi orvos	500	500
Írnok	500	100
Fogy. adó eljáró	500	100
Adóvégrehajtó	400	200
Kézbesítő	400	100
Helypénzszedő	400	100
Vámszedő	400	100
Vágóhídi segédszolga	—	—
Fogy. adó napidíj. eljáró	365	—
Díjnok 1 frttal	365	—
Rendőrtizedes	360	40
Tűzoltó szakaszvezető	360	60
Útmester	500	100
Vámellenőr II. oszt	350	70
Allatorvos	400	—
Iparhatósági biztos	300	—
Kertész	400	200
Hivataliszolga	300	60
Lovas rendőr	300	60
Gyalog rendőr I. oszt.	300	60
Köztéri felügyelő	300	—
Díjnok (80 krról 1 frtra.)	292	73
Gátfelügyelő	250	50
Becsi	240	180
Gyalogrendőr II. oszt.	240	60
Hegykerülő	240	—
Tűzoltó	240	60
Csész	240	—
Kocsis	240	—
Vágóhídi segédszolga	300	—
Útczaseprő	240	—
Útkaparó	240	60
Vámellenőr III. o.	216	84
Légszész felügyelő	200	100
Kertész segéd	200	100
Lámpagyújtó	180	24
Helypénzszedő ideigl.	144	—
Hetes	120	—
Lóvásártéri felügyelő	120	—
Járványkórházi gondnok (lakás term.)	120	—
Gyepmester	100	140
Halothördő	72	48
Szülésznő	60	—
Halottkém	—	150

A rendszeresített új állások nagyrésztnek fizetése már bennfoglaltatik az elfogadott állások közt. Kivételt képez a járvány kórház személyzete, melynek fizetése kevetkezőkben állapították meg:

Járványkórházi felügyelő	700 frt.
Fertőtlenítő	300 frt.
Ápoló	300 frt.

A tanítók és tanítónők fizetése.

Hosszas, élénk vitát keltett a tanítók és tanítónők fizetésének felemelését célzó tanács elöterjesztés, mely szerint 15 tanerő fizetésének semminemű emelését nem javasolták. A többiekét 100—200 frttal akarta a tanács emelni, sőt nem restelte a főbb tisztviselők 5—600 frtos fizetés emelése mellett azt javasolni, hogy községi iskolánk egyik kiváló tanerőjének: dr Tóth Mihály polg. isk. tanárnak 20 frt fizetés javítást adjanak.

Első sorban dr. Sarkadi Lajos szólalt fel s kérdést intézett, vajjon lehet-e egyetmást korrigálni, amit tegnap elstetett a bizottság. Később a zaj miatt a kérdéstől felszólaló elállott.

Gábel Jakab sérelmesnek tartja, hogy a tanítók jó része elesik az addigi élvezett drágasági pótléktól. Mivel a tanítóknál a fizetés-emelés elvi határozatba ütközik, ezt ő nem emelné, hanem indítványozza, hogy ezek a tanítók továbbra is élvezzék a drágasági pótlékokat.

Sipos Orbán: Nem fogadja el Gábel Jakab indítványát. A mi drágasági pótlékokat eddig kaptak a tanítók, adják ez összeget jövőre mint fizetést; mert a javaslat elfogadása büntetés volna a tanítók egy részére.

Hlatky Endre fontosnak tartja a kérdést. Egy új törvény határozottan elrendeli az összes néptanítókra nézve az ötödéves pótlékokat. Nálunk egyik-másik tanítónak van ez kikötve, de most itt meg kell adni mindenkinek. A polgári iskolánál nincs megszabva az ötödéves pótlék, s így rövid időn oda jövünk, hogy egyes elemi iskolatanítónak több fizetése lesz, mint a polgári iskolánál alkalmazottnak. Azt javasolná, hogy vegyenek pl. 600 frt alapfizetést s ezt személyes pótlékkal egészítsék ki 800 frtra, de úgy, hogy az esetleges ötödéves pótlék is benne legyen ez összegben.

Ragány János elfogadja a Hlatky Endre javaslatát; de indítványozza, hogy akkor az alap fizetés 100 frttal lejjebb szállíttassék.

Hoványi Géza azt nem találja méltányosnak, hogy a polgári iskolai tanároknak csak 200 forinttal van magasabb fizetésük, mint az elemi tanítóknak. Indítványozza, hogy a Hlatky indítványának figyelembe vételével a jövő közgyűlésre terjeszzen be tervezetet a tanács.

Gábel Jakab ellenzi a Ragány indítványát, hogy 100 forinttal lejjebb szállíttassék az alapfizetés. 25 évvel ezelőtt már 600 frt alapfizetés és 8-szori ötödéves pótlék volt megállapítva a tanítók fizetésére.

Elhatározták, hogy az ötödéves pótlékokat a polgári iskolai tanítóknak is megadják; a polgári iskolai tanítók alapfizetése 1000 frt lesz a jövőben; továbbá a tanács javaslatban mellőzött összes tanítók fizetését 100—100 forinttal emelték.

Az összes tanítói fizetéseket a kevetkező kimutatás tünteti fel:

	Eddigi fizetés frt	Felemelt összeg frt
Eszenyi S. e. i. tan. (lak.)	950	100
Jánosházi János e. isk. tan.	1150	100
Istvánffy József isk. tan.	1050	100
Beleznay A. polg. isk. tan.	900	300
Gombay János e. isk. tan.	1050	100
Virányi Győző e. isk. tan.	1000	100
Markovits Pál e. isk. tan.	1000	100
Rátkay József e. isk. tan.	1000	100
Klein Illés e. isk. tan.	900	100
Szűcs Izsó polg. isk. rajzt.	900	300
Tóth Imre e. isk. tanító	900	100
Schráder F. isk. tanítónő	1050	100
Papp Emerentia isk. tan.	1050	100
Hubert Paulina isk. tan.	800	100
Istvánffy H. Karolina e. i. t.	800	100
Cserey Z. Anna e. isk. tan.	800	100
Aberle Hermína e. isk. tan.	750	150
Szűcs F. Karolina e. i. tan.	700	200
Fehérné N. Gizella e. i. tan.	800	100
Raffayné Sz. Julianna e. i. t.	700	200
Katonáné T. Róza e. i. t.	700	200
Fülöp Piroska e. isk. tan	700	200
Varga Teréz e. isk. tan.	700	200
Rézné Makai Gizella e. i. t.	700	200
If. Gasperik Lajos e. i. t.	700	200
Makay Katalin e. i. t.	700	200
Baás János kézbes. (lakás)	400	—
Két szolga	120	60
Egy szolga	72	48

	Eddigi fizetés frt	Felemelt összeg frt
Rechné B. Zsófia f. l. i. t.	1050	100
Pinterics Etelka f. l. i. t.	850	150
Személyi Kálmán f. l. i. t.	850	150
Rubi Adél munka tan.	800	100
Diósy Anna felsől. i. t.	850	150
Takarítónő	120	—
Winkler Lajos polg. i. tan.	1150	100
Makay Vincze polg. isk. tanár (lakás)	950	100
Dr. Tóth Mihály polg. i. t.	1080	120
Kotzmann J. polg. isk. t.	900	200
Oó Dezső	900	200
Egy elemi isk. tanító	700	200

A javaslat letárgyalása után Kunyhósy János indítványára Réz Mihály közs. isk. felügyelő-igazgatónak 150 frt fizetésemelést szavaztak meg.

Szmetka György a v.-velencei ovónő érdekében szólalt fel. Évtizedek óta működik azon ovónő s kéri fizetésének 700 frtra emelését. Addig halogatják azt a kérdést, míg nem lesz rá szükség. A másvilgról nem lehet majd kérelmezni.

Többek hozzászólása után a kérdést kiadták az iskolaszékek és az ovoida bizottságnak s majd az ovoidaügy rendezésénél ezt a kérdést is megoldják.

Ezután elnöklő polgármester az ülést bekezesztette.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 22.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Balogh Géza, Josipovich Géza, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Következik a napirend: *A belügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

Szinay Gyula beszédében a közigazgatási mineriakkal foglalkozott. Ő a közigazgatást közvetlen közletről ismeri s mondhatja, hogy a Polónyi Géza képviselő által felhozott sérellemmel még koránt sincs kimerítve a sérelmek hosszú sorozata, melyeket a belügyminiszter a megyék és községek autonómiaja ellen elkövetett. Így Hajdúvármegyében is történtek törvénysértések, hol a belügyminiszter az autonómiaival szemben egész önkényűleg járt el.

A tételt nem szavazta meg.

Sima Ferencz mindenekelőtt a választási visszaélésekkel kíván röviden foglalkozni. A választók számának nagy hullámzását a belügyminiszter azzal indokolja, hogy sokan elhalnak, elköltöznek, nem fizetik meg adójukat stb. De hiszen a kormány folytonosan azt hangsúlyozza, hogy az általános gazdasági állapot teljesen kielégítő s a közvagyonosodás is növekvőben van. Erre lehetne kevetkeztetni ugyan a maximális fokra felesigázott adókból, de a kevetkeztetést a való élet megezőfolja. De ha a közvagyonosodás növekvőben, szaporodni kellene a választók számának is. De nem így van. Hogy pedig a pártok szavazóinak száma oly nagy hullámzást mutat, a belügyminiszter azt azzal indokolja, hogy hiszen az alsóbb, műveletlenebb néposztály esetről-esetre változtatja politikai meggyőződését. Kéri a minisztert, hogy ne játsszék oly könnyelműen a számokkal.

Kéri a házat, hogy bocsássa meg neki, ha unalmas lesz, de hiszen ő nem utazhatja be az egész országot, hogy a belügyminiszter törvénysértéseit adatokkal dokumentálhassa. De elég neki a saját vármegyéje is. Hisz szerencsétlenségére ő egy oly vármegyéhez tartozik, mely bírja a kormányzat minden visszaéléseit, erőszakoskodásait, minden bűneit.

Hosszasabban foglalkozik ezután a csongrádi állapotokkal, melyeket oly színben mutat be, hogy valóban gyors és alapos orvoslásra van szükség.

Megemlékezik a nyitrai, stomfai és girálta választásokról. S amidőn látja ezen rendszert, nem kérdi, hogy lesz-e Isten-béke vagy nem? Egy dolog lesz bizonyosan: új választások. S

ha a többség szankcionálja azt a rendszert, mely Nyitrán, Stomfán és Girálton megnyilatkozott, akkor az a parlament többé nem a nemzet közakarátának megnyilatkozása lesz, hanem a bűnök és visszaélések érvényesülése.

Apponyi Albert békével kínálta meg szabadelvű pártot. Nem akar most annak bírálata bocsátkozni, hogy Apponyi indítványa képes lesz-e a választási visszaéléseket orvosolni, csupán egy abszurdumra akarja a ház figyelmét felhívni.

A kormány félhivatalosa, a Nemzet mai vezércikkét elolvasta. (Nagy derűtség. Felkiáltások: Szerencsétlen!) Ez a vezércikk Apponyi békeajánlatával foglalkozik s azt mondja, hogy a kormány és pártja nem mehet bele semmibe sem, az Istennek bármilyen békéjeért sem, ha csak felvilágosítást és pedig határozott felvilágosítást nem nyer a felől, hogy Apponyi minő álláspontot foglal el a néppárti törekvésekkel szemben.

Tehát készek a békét elfogadni, de cserébe kívánják a néppárt üldözését.

A néppárt azon törekvését, hogy felekezételeg széttagolja az országot, maga is elítéli s nem ismeri el annak jogosultságát; de ez nem azt jelenti, mintha a revízió követelés törvényellenes volna a törvényes keretek között. (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.)

Hagyjon békét a tuloldal a papoknak. Ha nincsen igazságuk, ugysis hiába fáradoznak; ha pedig igazságuk van, akkor nincs az a csendőrszorongó, mely győzne az igazság erején. (Igaz! Ugy van, a baloldalon.)

Kifogásolja azt, hogy a szabadelvűpárt főispánok vezetése alatt szervezkedik minden megyében az új választásokra; ez a való tény azt a gyanút, sőt jogos vádat emeli a belügyminiszter ellen, hogy maga áll e kortesszervezet élén.

A tételt nem fogadja el.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után.

Bujánovics Sándor szólal föl. Sima Ferencz egész részletesen s nagyon is helyes képet adta annak a közigazgatási politikának, melyet a belügyminiszter követ. Minderre nézve teljesen egyetért Simával s azokat, amiket mondott, teljesen megáérvá teszi. Magáérvá teszi azon szavakat is, melyeket a néppártira mondott, hogy t. i. ő a néppárttal szemben is teljes érvényesülését kívánja a törvényeknek s tiltakozik az ellen, hogy a néppárt mintegy törvényen kívül helyeztessék s az ellen minden szabad legyen.

Megemlékezve a girálti választásról, ismétli, fentartja azon állítását, hogy a csendőrség a szabadelvű párt korteseinek rendelkezése alá bocsátatott. Fentartja vádját a belügyminiszterrel, hogy ez ügyben szigorú vizsgálatot indítson.

A belügyminiszter tőle adatot kíván. Ő saját tapasztalatai szerint mondta el a tényállást, ez is adat. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A belügyminiszter vele szemben az egyszerű tagadás álláspontjára helyezkedett, pedig elvárta volna, hogy az ő állításával szemben kijelentse, hogy tagadása téves információ alapján.

Ő kész azonban más adatokkal is szolgálni a belügyminiszternek.

Felolvassa a jegyzőkönyvet mely *hitelesen azt bizonyítja, hogy a járásbíró és az anyakönyvvezető csendőrök kíséretében éjjel megjelentek az egyik faluban s a választókat valósággal összefogdoszták s elhajtották.* (Nagy mozgás a baloldalon. Felkiáltások: Botrány! Gyalázat!) Azt a választót, aki vonakodott parancsainak eleget tenni, még meg is ütötték! (Nagy mozgás a baloldalon. Zaj.)

Egy másik jegyzőkönyv szintén arról tesz bizonyosságot, hogy a csendőrség hasonlóképen járt el más hat községben is. Sőt némely községet a csendőrök annyira elleptek, hogy minden választóra egy-egy csendőr jutott.

Felolvassa ezután a többi nyilatkozatot, melyek mind azt bizonyítják, hogy a csendőrök pártcélokra használtattak fel.

Ő nem a csendőröket vádolja, hanem a hatóságokat, akik a csendőrökkel rendelkeztek. A belügyminiszter, ha már nem vette figyelembe az ő állítását, figyelembe veszi majd e hiteles adatokat.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Január** 25. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
26. Az ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10 órákor.
28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.
- Február** 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.
1. Az első általános munkás-betegsegélyző egylet táncvigalma a Zöldfában.
2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
9. A nagyvárad ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a városházán.
16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarozos bálja a Fekete Sasban.
18. A nagyvárad kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
- Márcz.** 8. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **A beteg pécsi püspök.** Dulánszky Nándor pécsi püspök végzetesre fordult betegségéről a Pécsi Napló ezeket jelenti: A főpap karácsony óta némileg könnyebben érezte magát; evett, ivott s egy kis mozgást végzett. Jókedvűen elbeszélgetett környezetével s úgy tűnt fell állapot, mintha szívós erős természete még sokáig ellent tudna állani a pusztító betegségének. De a napokban aggasztó tünetek mutatkoztak. Rémlátásai támadtak és éjjelenként föl-föltrezzent álmából. Azelőtt azt kívánta, hogy a hálószobájában égő lámpát erősen lecsavarják, mert sértette a szemét. Tegnapelőtt a miatt panaszkodott, hogy nem lát, nagy a homály körülötte. Az ágy mellé erősített korlátba beleütötte a fejét. Fölesavarták a lámpát, amennyire csak lehetett s a beteg püspök még mindig azt hangoztatta, hogy nem lát, nagy a sötétség. Tegnap egész napon át aludt s az éjet is mély álomban töltötte. Semmit se tudott magáról. Ma az orvosok szélhűdést konstatáltak. Vérkeringésében zavar állott be s a halfélet érte a szél. Az agyát is érthette a bántalom, mert kábult és béna. Az egész nap folyama alatt jégbehűtött ruhákkal borogatták és piócákat raktak a fejére. Az orvosok nem biznak többé fölgyógyulásában és a püspök környezete el van készülve a katasztrófára.

* **A magyarság Romániában.** A Balkán félszigeten és különösen a román királyságban a kivándorlott magyarok közt a magyar kultúrát ápolni: ezt tűzte ki főcéljává a Szent László Társulat, amelynek elnöke Schlauch Lőrinc nagyvárad bibornok-püspök. Évenként több ezer forintot áldozott a társulat a hazafias cél előmozdítására, de utóbb úgy találta, hogy a költségek eredménye egyáltalán nem felel meg a várakozásnak. A társulat választmánya 25-én, szombaton délután ülést tart s ezzel a kérdéssel is foglalkozni fog. Az a terve, hogy a romániai magyarság kulturális érdekeire szánt kiadásokat beszünteti s valami más hazafias célra fordítja.

* **Agliardi a czár koronázásán.** Megirtuk már, hogy az új orosz czár koronázása május hónapban lesz. Mint most Rómából táviratozzák, a czár koronázásán a pápát Agliardi nunczius fogja képviselni Moszkvában.

* **Magyarok a pápánál.** XIII. Leó pápa tegnap Fraknoi püspököt fogadta, a ki a magyar történelmi intézet több tagját, Villanyit, Hodinkát, Véryt, Kacziányt és Aranyossyt bemutatta ő szentségének. Fraknoi egyuttal átadta a pápának a Schlauch Lőrincz bibornok péterfilléreit.

* **Az iskolaszék ülése.** A Községi iskolaszék tegnap délutánra egybehívott, de a helyiség hiánya, illetőleg a törvényhatósági bizottság gyűlésezése következtében elmaradt a gyűlés a városház nagy termében *ma délután 4-órákor fog megtartatni*; melyre a Községi iskolaszék tagjait tisztelettel meghívom. Nagyvárad 1896 január 24. Dr. Sipos Árpád iskolaszéki elnök.

* **Eljegyzés.** Fejér Péter ősi gör. kath. plébános Alujzia leányát eljegyezte Abrandán Kornél végzett theologus.

* **Csodafényképek alkalmazása.** Mosetig tanár Bécsben két beteg emberen kísérletet tett a Röntgen-féle fénysugarakkal. A kísérlet bebizonyította, hogy a fénysugaraknak hasznát lehet venni az operációknál. Ma két helyen is történt ilyen kísérlet és mindkettő pompásan bevált. Az egyik kísérlet a páduai egyetemen történt, ahol — mint Páduából táviratozzák — Vimentini, a fizika tanára, lefényképezte egy asszonynak keze miféle csontbetegségben szenvedett. A másik kísérlet Budapesten volt. Desseffy Sándor csanádi püspök, kinek lábbajáról már többször megemlékeztünk, lefotografáltatta beteg lábát, hogy maga is meglássa, hol van a baj.

* **Felebbezések a fizetés javítás ellen.** Tegnap tárgyalta le Nagyvárad város törvényhatósága a tisztviselők, kezelő és segédszemélyzet, továbbá a tanítók és tanítónők fizetésjavítását. A tárgyalás után már lehetett hangokat hallani a tagok és a tisztviselők köréből, hogy nem nagy reménységgel vannak arra nézve, hogy a miniszter, ugy, a mint a közgyűlés elfogadta, helybe hagyja a fizetésemelést. Különben egyik másik tisztviselő is elégedetlen s megakarja fellebbezni a határozatot. A bizottsági tagok közül Szokolay Tamás ad be felebbezést.

* **Rekkenő hőség.** A didergő emberiség így, január vége felé kéjjel gondolt arra a fogalomra, melyet ez a két szó: rekkenő hőség kifejez. Valami mondhatlanul kellemesnek tűnik fel előttünk, a fehértüzü égből aláhulló napsugár kéve. Uj Dél-Walesben tulontul módjuk van az embereknek ebből az >édes< melegből. Mint a Reutter-gyűléseknek Sidneyből jelentik, ott oly óriási, gyilkos hőség uralkodik, mint már évek óta nem. Eddig harminczöt ember esett a hőségnek áldozatul.

* **Vakmerő tolvaj.** Ma kucz Ernő zárdalelkész Sándor-utczai lakásából tegnap délelőtt 8 és 9 óra között elloptak egy sárga színű asztali órát. Az esetben az a különös, hogy az ajtók zárva voltak és hogy ugyanezen lakásból már az előző években is többször loptak nagyobb pénzösszegeket hasonló körülmények között. A tolvajt akkor sem sikerült kézre keríteni, s most sem sejtik, hogy ki lehet. A káros értesítette a dologról a rendőrséget.

* **Egy hasznos könyv.** Az 1868. évi XXXVIII. t.-czikk megalkotása óta népoktatásügyi adminisztrációnk annyira kiszélesült, hogy abban ma már utmutató vezérfonal nélkül, nemcsak az újabb nemzedék, hanem azok is kik e téren huzamosabb idő óta működnek, kellő preczizitással eligazodni képtelenek. E tájékoztatásból származik azután az a sok közbeeső intézkedés, mely ugy az egyeseknek, mint a felettes hatóságnak annyi idejét és munkáját rabolja el. Ezen a bajon akar most segíteni dr. Szabó Mihály kolozsmegyei kir. tanfelügyelő, midőn a >Tanítók (tanítónők) joga és kötelessége< czimű 2000 példányban elfogyott munkáját újból bővített kiadásban, sajtó alá rendezi. A munka márczius második felében jelenik meg, ára 2 forint.

* **Liba lopás.** Aligha van még egy olyan város, hol a rendőri panaszkönyvben annyi liba historia fordulna elő, mint itt minálunk. Nap nap után lopják, hol a piacról, hol a saktértől. de leggyakrabban az aprómarhás ketrecekéből. Tegnap is egy szegény napszámos Majori Mihály panasolta, hogy még január 13-án este elveszett két libája a ketrekből. Gondolták, hogy ki a tettes, de azt is gondolták, hogy a másik kettőért is eljön még az

illető, azért lesbe álltak minden este. Tegnap azután sikerült is megfogni a tolvajt. Este fél 6 órakor ugyanis T a m á s Mari rovtól előéletű csavargónő besompolygott az udvarra, a ketreczet kinyitotta és éppen kivette belőle a libát, mikor rajta csípték. A tolvaj ideiglenesen a rendőrség vendége, honnan át-kisérlik az ügyészség börtönébe.

* Szerelmi dráma. Asszony ül. Férj jön.

— Már hazajöttél?	— Egy csókot.
— Hazajöttem.	— Szívesen.
— Jó napot.	— Hol jártál?
— Adjon isten.	— Mikor?
— Csókolj meg.	— Délután.
— Nesze.	— A szabónénál.
— Hogy vagy?	— Uj ruha?
— Jól. És te?	— Régi.
— Hálstennek.	— Javítottad?
— Ülj le.	— Igen.
— Mit főztél?	— Rendelj ujat.
— Babot.	— Férjem!
— Tejföllel?	— Nos?
— Anékül.	— Angyal vagy.
— Kegyetlen.	— És azután?
— Én?	— Hol voltam?
— Az.	— Na, igen.
— S miért?	— A-a-arra.
— Gyűlölöm.	— Merre?
— Mit?	— Fe-fe-felfelé.
— A babot.	— Minek?
— A babot?	— Se-semmiség.
— Tej föltelen.	— Mondd!
— Kóstold meg.	— Jelentéktelen.
— Nem kell.	— Mindegy!!!
— No	— Csekélység.
— Eh!	— Beszélj!!!!
— Be jó.	— Mi bajod?
— Vidd innen.	— Világosságot!!!!!!!
— Savanyu.	— Megörültél?????
— Ecetes?	— Szólj!!!!!!!
— Czitromos.	— Mit szólnak???????
— Add ide.	— Kivel voltál?
— Nos?	— Én?????????????
— Nem rossz.	— Te?!
— Haragszol?	— Senkivel.
— Nem, édes.	— Hazudsz!!!
— Szeretsz?	— Esküszöm!
— Szeretlek.	— Hitvány!!!!!!
— János!	— Hitvány??! Én?? Óh.
— Hm.	— Valld be!!!!!!!
— János!!	— Mit?????
— Hallom!!!	— A szeretődöt!!!!!!!
— Hol voltál?	— Nincs.
— A klubban.	— Megöllek!
— Játszottál?	— Be-be-va-vallom.
— Igen.	— Ugy-e?!
— Vesztettél?	— Bocsáss!
— Keveset.	— Szép!!!
— Van pénzed?	— Szeretlek!
— Van.	— Szóbeszéd.
— Nekem nincs.	— Örökké.
— Tudtam.	— Hazugság.
— Honnan?!	— Mit csinálsz?
— Sejtettem.	— A kése-m...
— Tékozlak?	— Ah!!!!!!
— Nem éppen...	— Hallgass!!!
— Ostoba.	— Segítség!!!!!!!
— Kérem!	— Hiába.
— Mit kér?!!!	— Könyörület!
— Adok.	— Eh!
— Ugy-e?	— Irgalmazz!
— Itt van...	— Véged!! Hallj meg!?
— Kár volt.	— Meg... ha... ha...
— Miért?	— lo... lo... lok...?
— A lármáért?	†

Mil.

* **Katona öngyilkosság Plevljében.** Mint Plevjéből jelentik a 32-ik gyalog ezredbeli Novák nevű közlegénye, ki erzsébetfalvi születésű elkeseredett azon, hogy őt már negyedszer teszik ünnepnapon szolgálatba, saját fegyverével halántékon akarta magát lőni, de fegyvere megcsuszott és a vállán lőtte meg magát. Az öngyilkos katona bár este igen súlyos nagy lelki erővel bírhatott, mert fegyverét saját kezűleg akasztotta még fel a falra, de azután nem sokára összeesett a nagy fájlalomtól. Beszállították a plevjei 22 sz. helyőrségi kórházba, ahol az ottani a hadbírósalg alig tudta kihallgatni. A kezelő orvosok kevés reményt fűzvének életéhez szüleit táviratilag értesítették, de azok a nagy távolság miatt nem mehetnek el hozzá.

* **Magyarok Amerikában.** A közgazdasági szemle most megjelent XX. évfolyama érdekes adatokat nyújt a Magyaroknak Amerikába való vándorlásáról. A mindinkább fokozódó kivándorlási mozgalom első nagyobb hullámverése az előttünk álló adatok szerint a 70-es években jutott el hazánkig, de nagyobb arányokat csak a nyolcvanas évek óta öltött, pedig a kivándorlás aranykora ekkor tüdőezni kezdett, mert az egyesült államok védekezni igyekeztek a mindinkább elfajuló kivándorlások ellen.

1861—70-ig 488; 1871—80-ig 13.475; 1881—90-ig 136.562; és 1891—93-ig 86.450 magyar vándorolt ki Amerikába. Összesen tehát 236.975. A hazai kivándorlók nagyobb részt oly néposztályokból kerültek ki, melyeknek elköltözését idehaza súlyosan éreztük de a melyek a sokkal fejlettebb amerikai viszonyok mellett az Oczeánon túl nem tartoztak a szívesen látott vendégek közé. Amerikai lapokban és hivatalos jelentésekben gyakoriak a panaszok, hogy a magyarok (kiken tulnyomó számban felföldi tótjaink értendők) a legprimitívabb igényű emberek, akik a nagyobb igényekhez szokott amerikai munkások kereseti viszonyait tetemesen megrontják. A felföldön még mindig az a hit van elterjedve, hogy az egyesült államok ingyen szállítják át a kivándorlókat és ez a balga hit éppen a legszegényebbeket serkenti a kivándorlásra és kergeti az ügynökök karjaiba, a kik e hitet természetesen a maguk hasznára zsákmányolják ki.

* **Elveszett karperecz.** Nyulaszi Géza postatiszt felesége elvesztett tegnap egy sima arany karikás karpereczet, melynek ismertető jele, hogy felső részén gyémánt ék alkalmazhatása czéljából egy szegnek a helye látszik.

A román ifjak mulatsága.

A Zöldfa szálloda nagyterme ritka mulatság színhelye lesz e. hó 28-án.

A nagyváradi román ifjuság tartja ezen a napon hangversenynyel egybekötött táncestet, melyen, — az előbbi évekről következtetve — városunk és vidékünk román intelligenciáján kívül, notabilitásaink és mulatságkedvelő magyar nemzetiségű ifjaink közül is bizonyára sokan részt vesznek.

Csak a program van előttünk és az előkészületeket tudjuk, de ezért bátran merjük mondani hogy érdekes lesz ez a mulatság.

Nem akarunk reklamot csinálni, a program pontjait sem szándékunk időelőtt méltatni, de talán megengedik a rendező ifjak is, hogy kontárkodjunk egy kicsit eddigi megfigyelésünkkel.

Nem tudom más hogy van vele, de én nagyon szeretem hallgatni a melodikus, lány román dalokat. Nem hozzák azok tűzbe az embert mint egy egy jó magyar induló, de behizelgik magukat a szívbe, ábrándokba ringatnak és úgy diktálnak az akaratnak. Gyermekkoromból emlékszem egy esetre.

Olasz munkások készítették házuk előtt a a beton-járdát és munka közben folytonosan daloltak. Valami nagyon sürgős dolgot kellett volna végezni, olyan tanulás féle volt és nem tudtam vele sehogysem boldogulni, folytonosan ábrándoztam; pedig máskor zongorázhattak is a fülem mellett. Utoljára odakönyökölttem az ablak párkányára és hiába hívtak nem mentem el; meg is büntettek érte. Másnap, harmadnap, mikor elhaladtak a házuk elöl, elmentem oda, a hol dolgoztak és ott ácsorogtam körülöttük. — Így vagyok a szép román dalokkal is, elhallgatnám étlen, szomjan.

A hangversenyen pedig lesz alkalmunk hallani a *dalt* (»Induló«). Parumbescu C.-től, előadja az ifjusági dalárda), éneket (»Doiochi«, éneklő egy gyönyörű hangú leány Csordás Veturia kisasszony), operettet (»Csiszla« operette. Porumbescu C.-től, előadja az ifjusági énekkar). Azért várom olyan türelmetlenül. Jernea Mariska szavalata, azután Coste Gy. és Pintia A. dialogusa miránk nézve, a kik nem értjük, természetesen majdnem egészen elveszett, legfeljebb a mimikáját fogjuk élvezni. Lesz azonkívül hegedű szóló is, zongora kísérettel és — a mi a műsor főpontja — előadják Vulkán József ismert román ügyvéd »A kiszetői bucsújárás« cz. népsziművét.

Színjáték után kezdődik a valóságos mulatság: a táncz. Csak aztán a rendezőség vigyázzon

hogy valamelyik leány szereplő ki ne felejtse senkivalamint a hangverseny programjából a táncz kedvéért.

Nem egyezünk bele!

S.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ²⁰ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁰⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 3 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ⁴⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Válasz egy levélre.

A mai posta egy nagyon illatos és nagyon haragos kis levelet is hozott a szerkesztőségbe. Mivel a levél nagyon közérdekű így farsang idején: ime közöljük:

»Tisztelt Szerkesztő ur!

Nagy felháborodással olvastuk ma a Tiszántulból, hogy a mi minden eselédünk, valamint a kocsisné és több efféle csücselék mind ki voltak téve a lapba, és multkor meg az úri hölgyek voltak kitéve.

Hát mondják meg a tisztelt riporternek, hogy ha mulatság van, akkor vagy a cselédeket tegyék ki, vagy a hölgyeket, ne pedig mind a kettőt egy zsákba.

Egy kis leány.

Mindenesetre nagyon helyes kis leány lehet ez az »Egy kis leány«, hogy ilyen aprólékos dolgot is észrevett az újságban.

Lám, ilyen demokraták vagyunk mi. Megütöközünk rajta, hogy az újság referál még a népkörök és fodrász-legények mulatságairól is, és nem csupán a jogász-bárlól, vagy a tisztikar táncestetlyeiről. Mert a haragos »Egy kis leány« csak akkor volna igaz, ha egy bárlól irtuk volna ki a minden eselédjük nevét, nem pedig valami nagyon is népies »zártkörű táncmulatságról«, amelyen ő meg sem jelenhetett. De még ha az »Egy kis leány« is jelen lett volna azon a mulatságon, akkor sines oka apprehendálni, mert — minek ment oda, ha jelen volt a »mindenes eselédjük és a kocsisné« mulatságán, akkor ne szégyelje, hogy kiírják a nevét a jelen voltak között.

Azon igazán csak »Egy kis leány« ütöközhetik meg, ha ugyan az a lap, a mely az ő nevét közli pl. a tisztí estélyen jelen voltak között — ugyanaznap a fodrász-kölonról szóló referációjában a szakácsnéjukat is megemlíti. Ez két különböző osztály, — és a haragos »Egy kis leányt« a tisztí

estély érdeklí, — a szakácsnőjüket pedig ugyan annyi joggal a fodrász-kolon. S mi ha tehetjük: mindkettőjüknek eleget teszünk, az igaz, hogy nem — egy zsákban, — mert azt még mi is soknak tartanók.

Hogy pedig a szakácsnő vagy a mindenes eseléd neve is szerepel az ujságban, — az nem lehet szégyen az »Egy kis leányra« nézve, — a legkevésbé sem, hiszen mi annyiszor irunk rablógylkosokról, tolvajokról stb. stb. gonosz és becsületlen emberekről, — anélkül, hogy valaha valakinek eszébe jutott volna megsértődni azért, mert ugyanaz a lap egy más helyen az ő nevét is említette.

»A tisztelt riporter« pedig — elveinek föntartásával — szívesen tesz eleget az »Egy kis leány« kívánságának, a figyelmeztetést megköszöni, s ezután nem fog írni a szakácsnők kolonjáról semmit, — de csak udvariasságból a haragos »Egy kis leány« iránt, nem pedig meggyőződésből.

Hogy pedig még jobban megengeszteljük és kibékítsük: ezennel megígérjük, hogy kétszeresen **vastag** betűkkel írjuk ki az ő nevét mindenkor a jelen voltak között, — ha inkognitóját a szerkesztőség előtt elárulja.

Elég az elégtétel?

Ezredéves kiállítás.

Az uralkodóház a kiállításon. Az ezredéves országos kiállítás megnyitási ünnepélyének programja egészben véve elkészült, de a részletek és a többi ezredéves ünnepségek szerződési rendjének, különösen Ö Felsége és a legfelsőbb uralkodóház részvétele módozatainak végleges megállapítása végett január hó 22-én H o h e n l o h e herczeg főudvarmester hivatalában értekezlet lesz, melyen B a r k a s s y Géza miniszteri tanácsos a miniszerelnökség részéről és D r. S c h m i d t József miniszteri tanácsos, mint a kiállítás igazgatója vesznek részt.

Osztrákok a kiállításon. Az osztrák Alpesi országok forgalmi érdekeinek állandó bizottsága lelkes hangon irt levelet küldött Dániel Ernő kereskedelmi miniszterhez, melyben ezen bizottság elnöke gróf A t t e m s, ki több évig volt Magyarországon katonai szolgálatban, az osztrák-magyar testvériség és őszinte jóbarátság megszilárdulása végett tömeges látogatásokat jelent be Ausztriából.

A kölcsönös gazdasági és kereskedelmi érdekeken kívül — így szól a levél egy passusa — oda kell szoktatni a népeket, hogy egymással barátságos, testvéri és szívélyes viszonyba lépjenek. Őszinte szeretettel nyújtjuk kezünket a magyaroknak, kikkel együtt akarjuk ünnepelni nagy nemzeti történelmi ünnepüket, mely a mi szívünket is örömmel tölti el. Mert a magyarok és osztrákok az elmúlt századokon át mégis csak egymásra támaszkodva harcoltak, közösen megosztották egymással örömeiket és keserveiket és szívük vérével alkották meg az Osztrák-Magyar birodalmat, mely itt is, amott is drága hazánkat jelenti. Szívünk felmelegszik a sok nagy közös országos és kulturális feladatokon és az az öntudat emeli keblünket, hogy Ausztriának és Magyarországnak is közösen szerett császára és királya van, kinek ezen alkalommal bizonyára nincs forróbb és határozottabb kívánsága, mint ezen hatalmas nagy birodalom népeinek békéje, egyetértése és kölcsönös testvéri szeretete.

Katona-iparosok és kereskedők a kiállításon. Az ezredéves országos kiállítás elnöke. Dániel Ernő kereskedelmi miniszter kezdeményezésére a tárgyban F e j é r v á r y báró honvédelmi miniszter a következő intézkedéseket vette tervbe:

A tényleges szolgálatban tartott 2-ik évfolyambeli legénység közül az iparos és kereskedő-íjak az a része, mely az 1896 évi őszi fegyvergyakorlatok után szabadságolva lesz, a kiállítást akadálytalanul meglátogathatja.

Ez időszakon túl a tényleges szolgálatban vizsamaradó első évfolyambeli legénység között levő iparos és kereskedő ifjakkal a miniszter

előjáró parancsnokságaik utján közölni fogja mindazon előnyöket, melyeket így tanulmányuk előmozdítására a kereskedelmi s iparkamarák nyújtani fognak. Ebből kifolyólag a csapat parancsnokságokat a honvédelmi miniszter arra fogja utasítani, hogy az említett legénységet közvetlenül az őszi fegyvergyakorlatok befejezése után, október második harmadáig, megfelelő csoportok alakítása mellett a szolgálati viszonyoknak megfelelőleg szabadságolják, és és hogy azok névjegyzékét, a kik a kérdéses célra szabadságért folyamodtak az időpontnak megjelölésével, melyben a szabadságot megengedik, hozzá betérjesszék.

A katona-kereskedő-íjak és iparos íjak e tanulmányozásának előmozdítása érdekében, értesülésünk szerint, a kereskedelmi és iparkamák a maguk kerületébe kiterjedő mozgalom megindításátvették tervbe.

Történelmi kiállítás. A kiállítás történelmi főcsoportjának épületei már teljesen készen állnak. A g ó t é p ü l e t nagy lépcsőháza is a Nagy Lajos korabeli terem, a 14-ik század motívumai szerint van kifestve. A Király szobái román stílusban készülnek, az A l p á r Ignác által nagy műgonddal erre vonatkozó terveket D á n i e l Ernő kereskedelemügyi miniszter utolsó bécsi tartózkodása alkalmával Ö Felségének bemutatta és azok Ö Felségének legmagasabb hozzájárulását megnyerték. Az ehhez szükséges munkálatok megrendelése most van folyamatban. A szobrász munkák és a 12-ik század szellemében készülendő összes diszitményeket L a n g e r Ignác szobrászra bízták, ki a középkori csoport összes szobrász munkálatait is remekül végezte. A jáki apátsági templom természetnagyságu főbejárata is egészen be van fejezve.

A román csoportban levő kápolna festményei, melyek rendkívül gazdagon lesznek kidolgozva, a kápolnában elhelyezendő Árpádkorabeli tárgyakhoz méltó keretül fognak szolgálni és a középkori disztés szinompóját fogják felüntetni. A festészeti munkákat, a pécsi székesegyházban alkalmazott és az országban található 11 ét 12 századból eredő legrégebb stílus disztési motívumok szerint G l a z e r János festőművész végezi.

A renaissance épület két mellék lépcső házának festését H u s z k a József tanár adatai szerint, a 17 és 18-ik századtól eredő magyar izlésű formákka G ö t z Adolf festő szintén befejezte. A lépcsőházak a hozzá csatlakozó csarnokokkal igen gazdag képet mutatnak és váltakozó motívumok rendkívüli érdekes sorozatát tüntetik fel.

Nemzetközi ebkiállítás. Junius hóban tartják meg a kutyakiállítást, mely iránt a külföldön oly élénk érdeklődés mutatkozik, hogy a földművelésügyi ministerium számos idegen országbeli kutyabarát és tenyésztő ajánlatára nemzetközi kiállítást rendez, sőt több külföldi kutyaegetlet bevonásával nemzetközi kongresszus megtartását is elhatározta. A külföldi kiállítók tömeges részvétele e tekintetben már biztosítva van és így czélszerű kilátás nyílik arra, de kívánatos is, hogy ezen nemzetközi versenyben a ktiünő magyar kutyafajok ismeretessé váljanak és a hazai tenyésztők ezen a téren is megmutassák verseny képességüket.

Irodalom és művészet.

Öt eredeti magyar népdal.

Zenéjét írta: Belezna Antal. (Szövege Bölönyi Józseftől.) Ára: 1 frt.

Mikor a mi »Belezna Tónink« ugy esztendőnként — megjelenik egy-egy dalfüzettel a közönség előtt olyan félig-meddig »családi ünnep« hangulata szállja meg a váradi embert. Nem »lokálpatriotizmus« ez, csak a látszata az. Mert hogy a nagyváradi ember ilyenkor egy kissé büszke, az megbocsátható hiúság, hiszen Belezna első sorban a miénk.

Igen is a miénk, nagyváradiaké. Mikor ugy naponként látom, mikor nyílt magyaros arczára nézek, ha jázsági dialektusát hallom, mindig eszembe jut és földeriti lelkem a gon-

dolat: ez az ember, kinek nem egy szép nótája cigányok vonóján, dalok ajkán bejárta szép Magyarországot, ez az ember a miénk!

És tetszik nekem e gondolat; örülök rajta, különösen azért, mert megecsafolja önmagát. Miénk ez ember, de a dalköltő Magyarországé, szive, lelke, búsongó-nyelgő magyaros nótái minden magyar emberé.

Költői lélek, mely aranyos derűs fénybe fürösztí meg az élet mindennapi eseményeit, és felemeli — idealizálja azokat.

Megtalálja az összhangot az élet siketítő dissonanciájában is, jobban mondva elsimitja, feloldja ez utóbbit, szétárasztja rajta azt a szelid, kibékítő harmoniát, mely Shakspere szerint meg van a halhatatlan lélekben:

»Such harmonie is in immortal souls« ...
(Merchant of Venice 5, 1.)

Amit elmondtam itt róla, azt nótái alapján mondtam. Ilyennek gondoltam őt, mielőtt láttam volna, ilyennek képzeltem mindjárt, mikor először hallottam egyik, — szerintem ma is legszebb dalát: »Ha elmegyek nemsokára megszire.« ...

Ez a legujabb füzete is méltó nevéhez. Talán kevesebb tűz, enthusiasmus van ez új dalokban, de nagyobb mélység, határozottabb színezés, szigorubb megtartása az alakosság keléseinek, és higgadtabb humor.

Különösen kiemelendőnek tartom az 1, 4 és 5. sz. dalokat. Az 1. sz. »Perge Julis« (népballada) szépen iparkodik a szöveget commentálni, utolsó két ütenye sikerült kifejezése a rezignáczióknak. Kár hogy az első strophában a szöveg ilyen helytelen ütemezést okozott!

»Nagy vigáság közt cifra lakó dalom van.« Á 4. sz. »Huzzad cigány« szerintem a füzet leggyöngye. Érdekessé teszi sikerült dallamán kívül a befejezés módja is; nem száll le az alaphangra, hanem végzi a secund-on, s ez által a végső akkord voltaképen a scála domináns-akkordja, mely befejezés sok szép régi magyar dalban előfordul. Azonban a szöveg 3-ik strophájában az utolsó két sor:

»Mig csak a koporsóm mellett
Gyász nótát nem énekelnek.«
Aligha állhat így meg. Utóvégre a gyász-ének legalább is gyász dal, de nótá aligha.
Az 5. sz. »Budapestről megjött már a posta« pajzán menetű kis dal, mely hiszem — hovahamar közkedveltségű lesz.

E recensio végén nem hallgathatom el azon óhajtasomat, vajha a Belezna zeneköltői talentumát nagyobb szabású alkotásokban lát-nánk érvényesülni.

Utóvégre is szüntelenül új dalokat alkotni nem könnyű feladat, és eljön az idő, mikor alig lesz lehetséges. Belezna, kinek invencziói vannak, megpróbálhatná a zenésítésre alkalmas költemények egyfolytában való feldolgozását, másszóval a magyar műdal kérdésének megoldását, mint a hogy a németeknél a műdalt Schubert, Schumann, Mendelssohn, Franz, Lowe stb. megteremtették, illetve fejlesztették. Hálás kísérlet volna a millenniumra legalább egy lépéssel közelebb vinni nemzeti zeneművésztünköt a »levés« stádiumához dr. S.

MULATSAG.

Mulatság Pecze-Szőllősn. A pecze-Szőllősi »Jégpincze« helyiségében ismét vidám élet lesz nemsokára. A kaszinó rendez, saját könyvtára javára február 2-án mulatságot, melyen városunkból is bizonyára sokan részt vesznek. A rendező bizottság elnöke: dr. Kassay Kálmán.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki Tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntető osztálya ma Millye Gyula előlülésével nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Boka Ágnes sikkasztás vétsége.

Korponai Sándor és társai lopás büntette.

Szabó Gyula szándékos emberölés büntettének kísérlete.

Rasztler Mihály sikkasztás büntette.

Mátyás Mikuláj és társai lopás büntette és más büntetendő cselekmények.

REGENY-CSARNOK.

Az erdészlakban.

Irta: Seevald H.

18

Fordította Bércziházi Bérczy Margit.

De minnél jobban haladt Ernő a javulás felé, annál ritkábbak lettek a boldog együtt-lét eme percei.

Midőn már Ernő állapota annyira javult, hogy az ágyon kívül is tölthetett pár órát, Wendler és Liza is lehetőleg szórakoztatták őt. Nemsokára pedig mindnyájuk öröme, Laugen édes anyja is kilátásba helyezte közeli látogatását. Wendler és Liza az állomásra hajtottak, Langenné fogadásaira, míg Ernő mindinkább növekvő izgalommal nézett a viszontlátás elé, nem kevéssé nyugtalanítva ezáltal Erikát, kinek sehogysem sikerült ma a beteg lecsöndesítése. Bár sejté, hogy Ernőt is mint őt magát nyugtalan gondolatok foglalkoztatták. Hisz az anya érkezte, megváltoztatja a helyzetet, s jogosan elfoglalja fia mellett azon helyet mely eddig őt, Erikát illeté. De Erika mindezt szívébe rejté s csak azon volt, hogy felvidítsa Ernőt, ki lassan járva le s fel a szobában már több kérdésére adós maradt a válaszzal. Bár többször szólalt már meg, mégsem folytató sohasem a megkezdett beszédet, de e helyet gondolkozva hallgatótt el. Meg akarta köszönni, egész szívéből, Erika iránta nyilvánult jóságát, de érezte, hogy izgatottsága felülmulja erejét.

— Nem énekelné el ismét azon erdei dalt, mely még ma is befejezetlen, Erika? kérdé végre.

— Nem tudom, tudok-e még énekelni, de kíséret nélkül meg éppen nem hiszem.

— Hozzám minden hang felhalatszik, ha lent a zongorán kíséri dalát.

Kérő tekintetének nem tudván ellentállani, Erika teljesíteni készült kívánságát. De alig hogy kilépett az ajtón Ernő már is sajnálni kezdé, hogy elküldé őt; ki tudja, mikor találkozik még egyszer ily pillanatra. S a másik perczben hosszú idő után ma újból lement a lépcsőköz.

Erika mély megindulással éneklé dalát, de mint egykor úgy most sem végezheté be egészen, mert midőn az utolsó sort — ne hagyj már várni — elénekelé megszólalt mögötte azon kedves hang, melyet már oly rég nem hallott egész csengésében.

Nem Erikám nem hagylak várni — és mielőtt magához térhetett volna már szoroson szívére ölelé őt Ernő, ugyanazon szívre melynek dobbanásait, oly kimondhatatlan aggodalommal számlála, annyi kínos órán át.

Még jóval előbb, mielőtt a többiek hazakerkeztek tudták már, hogy Erika első ízben félbeszakított éneke óta vártak egymásra.

Langenné ki Ernő leveleiből csak Lizát ismeré és ki a beteg állapotáról való jelentéseket is Liza kezéből vette, első pillanatra el volt ragadtatva a leánya finom viselkedésétől és modorától, s így Wendlernél és Lizánál is jobban csodálkozott midőn Ernő, inkább gyöngéden mint erőltlenül támaszkodva, Erika karján jött elébök.

— Hiszitek e jó anyám s atyám, — elhiszitek? kiáltá Ernő midőn a viszontlátás első perczein túl volt, ezen angyal ki engem oly szeretettel ápol és adott vissza az életnek, mint az egyedül a szerelem teheti, — az én kedves kis erdei madaram, enyém akar lenni örökre, az egész életre.

Mig Wendler örömtelt meghatottságában szótalan állott, Langenné oly kitörő örömmel várta karjaiba Erikát, hogy Liza, — kinek figyelmét az anya kezdetbeni csalódása nem kerülé el, — csöndesen férevonult.

De Ernő ereje még nem volt ily nagy lelki felindulásokhoz mért, s anyja kíséretében nem sokára visszavonult szobájába, hol atyja üzeneinek hallgatása s ezer kérdés kielégítése alatt — csöndesen elszundikalt a pamlagon. Felébredve már nem a beszédes élénk mama volt mellette, hanem Erika, kedvencz kutyája Diána kíséretében.

— Mily sovány és halavány lett az én kis erdei madárkám; s mindez értem van, mondá Ernő, miután hosszú időn át szemlélte meghatva Erika bájos arcát.

— De biztosan tudod, hogy nem csak a hála ösztönből cselekszel — kérdé Erika Ernő föle hajólva s mélyen szemeibe nézve.

Ernő hevesen ellhalgatá — Hát ilyen hála? — szólott, keblére zárva Erikát.

Midőn egyszer később, boldogan csevegve ültek Erika kedves fái alatt, Ernő kötekedve kérdezé:

— Én is kérdeznék tőled valamit Erika. Gondolod, hogy idővel engem is tudnál úgy szeretni mint Diánát? Erika régi, kedves, vidám nevetésével válaszolt.

— Egyáltalában nincs mit nevetni rajta, gyermekem. De ha ígéréd, hogy nem adsz alkalmat féltékenykedésre úgy a legszebb Leonbergit kapod tőlem, mely odahaza található.

— Nem, nem. Semmi Leonbergi kutyát; Diána se találjon okot a féltékenységre. Diána velünk jön. Igen kedves hű állatom te velünk jössz.

Vége.

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Perez Dezső belügyminiszter: Ó sohasem vontam kétségbe Bujanovich képviselő jóhiszeműségét, csupán csak arra kérte, hogy állításait adatokkal támogassa. Nagyon örül, hogy ez adatokat most birtokába keritheti s ígéri, hogy a legszigorubb vizsgálatot meg fogja indítani.

Ő nem azt mondta, hogy Girálton nagy volt a néppárti mozgalom, hanem azt, hogy a vezetők felhasználva a katolikusok hierarchikus szervezetét, plébániánként szervezik a néppártot.

Áttér ezután a főváros illemhelyekre s ismétli, hogy ő kérdésben mostani meggyőződésére járt el.

Érinti röviden a patikakérdés ügyét is s azt mondja, hogy őt elhatározásában a protekció nem vezette.

Néhány megjegyzést téve még **Hodossy Imre** s **Sima** a Ferenc beszédeire, kéri a tétel elfogadását.

Hodossy Imre személyes kérdésben szólal fel.

Sima Ferencz félreértett szavait igazítja helyre.

Üés vége két óraker.

A hercegprimás Budapesten.

Budapest, jan. 23. (Saj. tud. táv.) Vaszary Kolozs biboros hercegprimás most állandó tartózkodásra Budapestre érkezett. Környezetében csakis dr. Kohl Medárd primási titkár és Széchenyi Miklós gróf jáki apát, érseki titkár van. A hercegprimás viruló egészségnek örvend s a nap nagy részét tanulmányainak szenteli. A hercegprimás rövid megszakítással a millenniumi évet Budapesten tölti s csakis a husvéti ünnepekre megy rövid időre Esztergomba.

A választási törvényrevíziója.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. táv.) A képviselő ház kérvényi bizottsága holnap veszi tárgyalás alá a kérvények 22-

dik sorsjegyzékét, melynek első 12 folyó száma alatt a választási törvény revízióját sürgeti 12 törvényhatóság. A kérvényi bizottság azt javasolja, hogy a kérvények adassanak ki a belügyminiszternek. Minthogy pedig már a jövő szombaton napirendre kerül a 22-ik sorsjegyzék ezen kérvények kapcsán legkésőbb a jövő hó elején alkalma lesz a kormánynak nyilatkozni úgy a választási törvényre nézve, mint Apponyi Albert gróf garanciái tekintetében is.

A béketárgyalások.

Budapest, jan. 23. (Saját tud. táv.) Báró Bánffy Dezső a mai ülés alatt hosszasan tárgyalt gróf Apponyi Alberttel és Horánszky Nándorral. Kiszivárgott hírek szerint a tárgyalás egyáltalán nem vezetett eredményre, mert báró Bánffy lesújtottan távozott a miniszterszobából és barátainak azt adta tudtára, hogy a korona előtt a nemzeti párt őt akarja felelőssé tenni. A nézetek legélesebben a sorrend kérdésében tértek el. Bánffy azt is követelte, hogy mielőtt a választási kérdésekbe beleunnának, intézzék el a kiegyezési ügyeket. Erről a nemzeti párt tudni sem akar.

Főispáni panama.

Budapest, jan. 23. (Saj. tud. táv.) A hivatalos befolyás értékesítésének érdekes okmányai kerülnek napfényre azokban az okmányokban, melyek a boldonvölgyi vasut financirozására vonatkoznak. Ennek a vasutnak az engedményese Miklós Gyula borsodi főispán, aki a concessiót közjegyzői okiratban átruházta Dr. Szabó József ügyvédre. Valóságos provízió bollek ezek az adományok. Így a többek között nyolczvanezer forint az átruházásnak, amit Miklós Gyula két egyenlő részletben kap meg. Ennek fejében köteles hivatalos befolyását úgy érvényesíteni, hogy az átruházás megtörténhessék, s valamely jóhitelű pénzintézet végezze a financirozást. Egy másik provízió **le vé l b e n** pedig a legapróbb részletekig körül van írva, hogy milyen kedvezményeket kell kieszközölni a főispánnak s értékesíteni az ő befolyását. Ha pedig ezek nem sikerülnek: Miklós Gyula nem kapja meg a províziót.

A kubai lázadás.

Madrid, jan. 23. (Saját tud. táv.) Sedona parancsnok e hó 18-án megverte Vidal és Sancher bandáit. Hasonlóképp megverte Gaston ezredes Lacset felkelő vezért és elfoglalta táborát. Gomez kelet felé kezd visszavonulni. Aldekoa ezredes Cenasinál egy lovas bandát vert meg és elfoglalta táborát, fegyvereit, lovait. Az ellenség zöme Matanzas felé vonul vissza.

Havanna, jan. 23. (Saj. tud. táv.) A Luñue-féle hadosztály meglepte Maceo felkelőcsapatát a visszavonulásnál és szétverte. A felkelőknek vesztesége 27 halott, a spanyoloké 2 halott és 14 sebesült. A Hernandez hadosztánya Quacanayónál egy másik felkelő bandát vert szét.

Az olaszok harcza Afrikában.

Róma, jan. 22. Galliano alezredesnek 18-án este kelt levele szerint Makkalle még mindig ellenállást fejt ki. Az askarik, a kik a le-

velet hozták, beszélnek, hogy a jelek után itélve, még van vizük a várbelieknek, akik szakadatlanul kutakat ásnak, abban a reményben, hogy vizre bukkanak. A forrást soabeli csapatok őrzik, a kik azt kövekkel és földdel rakták körül. Felszer olasz nagykövetet vasárnap Makalle táján látták; várják visszaérkezését. A második dandár elindult Adagahomasba.

A transvaali kérdés.

London, jan. 23. Labington-nak, Queensland új kormányzójának, tiszteletére bankett tartott. A miniszter kijelentette, hogy a dél-afrikai események Angliában és Franciaországban bíról vizsgálat tárgyát képezik. Az angolok meg fogják hallgatni minidkét félt, mielőtt ítéletet mondanának.

Közgazdaság.

Nagyvárad szőlőszeti viszonyai.

II.

A városi telep.

Mint már említettük, a váradi szőlőhegy beültetésének gyors haladása, kizárólag telepének köszönhető. Nemcsak, mert tetemes oltvánnyal járul évenként az ültetési munkálatokhoz, hanem mert évről évre új és új munkásokat képez ki, tanácsokkal látja el a birtokosságot s ezáltal óriási módon megkönnyíti a reconstruálás másközlomben nehéz munkáját. A városi telep, immár annyira össze van forva a hegyi munkálatokkal, hogy enélkül, talán nem is lenne már képes tovább haladni azokon a sas szárnyakon, amelyen megkezdte működését akkor, amidőn az állami telep a város tulajdonába ment át. Évenként átlag *négyszáz-ezer* oltványt készítenek itt s a fásnak 8, a zöldnek (gyökeres) 10 kr darabja, s oly gyönyörű példányok szolgáltatnak másutt a fás 12, a zöldet pedig 20 kr is aligha lehetne megkapni. Oltványokat azonban maguk a földbirtokok is készítenek s így az elmúlt évben a hegyen 175.660 db fás és 231.200 db zöld oltványt.

A szőlő telep kiterjedése tizennégy katasztrális hold. azonban az idén még külön két-holdat, vett meg a város, tanácsi belátván annak fontosságát, a szőlőtermelés fellendülésére. A telep és szőlőhegy között fennálló viszonyról, a következőket jegyezzük meg.

Minden évben, a telepen végezni szokott zöld és fás oltási műveleteknél, a biharmegyből jelentkező egyének alkalmaztatnak, de különös súly fektetnek a váradi illetőségű szakképzésű nyerni óhajtó egyénekre.

A hegyi birtokosság által a szín helyen végzendő oltásra mindig a telepről küldik ki, a szakmájukat legjobban értő egyéneket, ami pedig a fizetést illeti, a telep kezelője annyira örökdió a nap szám egyforma állapotban való tartására, hogy a kiküldött munkások bérét a telepre küldik s ott fizetik ki a többi munkásokkal egyetemben, sőt nem a telepről kiküldött munkások bérét is azokéhoz arányosítják.

A szőlőbirtokosság bármily nemű kétejére, vagy kérdésére az utbaigazítást, legnagyobb készséggel adja meg a telep tényleges kezelője, ki egyuttal, a nagyváradi hegyközség bírja.

Előfordulnak oly esetek is, hogy beoltani való anyagot a telepre küldik s ott oltják be azt darab számra, a legjutányosabb áron.

De elég ennyi példaként.

Ebből, bárki láthatja, hogy mily praktikus viszony van a váradi telep és a szőlőhegy között. Ebből látható, hogy mily óriási mértékben könnyíti szőlőink újajültetését a váradi szőlőtelep, mit teljesen egyre terjeszt a városi tanács, mert be látja azt, hogy mily nagy befolyása van borászatunkra egy ily telepnek, mely az oltványokon kívül képzett munkásokkal szolgál, nem engedi meg a munkabér túlmagas fokra való felhágását s jó tanácsos, sőt mi több, *tapasztalatokkal* szolgál a birtokosságnak, vagyis a telepen elébb kipróbálják az egyes szőlőfajokat, munkálatokat, szokásokat stb. s ha ez be, vagy be nem vált, csak akkor ajánlják a szőlőbirtokosságnak el vagy el nem fogadásra.

Ezt a szokást példaként állíthatjuk fel a többi vidékekre nézve is, mert ha a váradi mintára mennek, akkor a kormány minden se-

gisége nélkül is képesek leszünk ujja ültetni a kipusztult területeket s virágzóvá tenni ismét a magyar világhírű bortermelést.

Ezért nem tudjuk eléggé dicsérni a városi tanács azon áldozat készségét, melyet e telep fentartásával tesz gazdaságunk e fontoságának, mert ha egy oldalról rá is fizet e telepre, más oldalról saját magának hoz hasznot, mert ha rövid idő alatt betelepül a hegy, az csak a város jövedelmét fogja határtalan mértékben gyarapítani.

Tehát szőlőink telepítési viszonyaiban nagy szerepet játszik a telep s így bármily áldozatok árán azt fentartani, rá áldozni, fejleszteni s oly szerekekkel ellátni, melyeket a szegényebb sorsu birtokosoknak kikölcsönözhetnek (ezt sok esetben teszik is.) nemcsak tanácsos, de kötelessége a városi előjárásának.

Sertésszállítás. A földmivelésügyi miniszter tudomásul vétel és közzététel végett értesíti a vármegyét, hogy az alsó ausztriai cs. és kir. helytartóság hirdetménye szerint a Magyarország területéről származó sertések, levágott állapotban Bécs-Szent-Marx, Bécs- Staatsbahnhof, Bécs-Nordbahnhof és Matzleinsdorf állomásokon is kirakhatók. Ugyancsak a földmivelésügyi minisztert tudatja, hogy a közös pénzügyminiszter értesítése szerint a sarajevói országos kormány hirdetménye értelmében a leszurt sertések Bosznia és Hercegovinába csak is szétarabolatlan állapotban vasuton és csak nagyobb fogyasztási helyekre vihetők.

Ily sertés hus szállítványokat a származási helyen a hus vizsgálatára illetékes hatósági közeg által kiállítandó igazolványokkal kell ellátni, melyeken jelezni kell, hogy a sertés-hus nem sertésvészben vagy orbánczban beteg állattól származik-e.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	99.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	100.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészevény	105.—
Osztrák hitelbank részevény	410.50
Osztrák hitelintézeti részevény	361.25
Osztrák-magyar államvasuti részevény	352.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	963.—
Német birodalmi márka	59.42 1/2
London vista	121.55
Páris vista	48.15
20 márkás arany	11.87

Főszerkesztő: Dr. PERSZ ADOLF.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

HIRES, VALÓDI 301 13-35

MÁRIACZELLI GYOMORCSEPPEK.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ címzett gyógyszerárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgörcs és kolikánál** évek hosszú során át asználtattak egy felnőtteknél mint gyermekeknek, s melyek étvágyhiánynál oly hatásosaknak bizonyultak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségtől — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávékanállal veszünk.

A máriaczei gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen **étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfögés, kolika, gyomorkatharus, gyomorgörcs, aránytalan nyálkaképződés, sargaság, utálat és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörcs, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, májlep- és vesebetegységeknél (aranyér).**

Ezen csöppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferenczi klostromának egy apátja Szíriában a Carmel-hegyen volt feltalálója. Ő miért őt egész Szíriában és Palesztinában csodálták, ki ott segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen csöppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főtisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen klostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kovács János, ki tényleg hosszú életét ezen csöppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen csöppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen csöppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikereket mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen csöppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkatrészeit minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Azsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriaczei cseppek gyöngéd és ostigat hatnak, igen kellemes keserű ízű birkák és reggel éhgyomorra, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávékanállyal bevenők (gyermekeknek csak egy 1-2 madrésnyit kell adni) és friss vízzel vagy vizezett borral leöblítenők. Bevetelük a cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell még jegyezni, hogy a cseppek folytonos használata által a fennéledett betegségek bármilyké 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy a mellett szigorú étrendet kell követni.

Használati utasítás. Lelkiismeretlen hamisított megkísérlettek csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriaczei gyomorcseppeknek eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriaczei gyomorcseppek a legnagyobb gyógyszerelővél bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeltül vörös az idegyomatott védjegy s aláírással ellátott papírba van csomagolva és a minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek II. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriaczei gyomorcseppek a következő gyógytárakban kaphatók.

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Pető Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Buttyán Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy. Apátin, Rátaj Th. Apáczta, Bonomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schöffler A. Aranyos-Maróth, Bittó Károly, Aszód, Dózsa A. Baja, Hollósy József, Nagy Sándor, Bánfalvy, Aaró András, Baranya-Selye, Uwira Fr. Barcs, Kohut Sándor, Béla, Tunner János, Berettyó-Tjfalva, Tamási G., Bicske, Güllner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserevnyák Gy., Kanitz Odón, B.-Magócs, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis Ed., Bonyhád, Kramlín József, Bazin, Meisl Fr. Czegléd, Bohus Ed., Zalai, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Cseney, Rutner J. Csepreg, Kokas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Gölt Nándor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Reischnek Emil, Tamassy Balás, Decca, Draumüller E., Diószegh, Vaday Ignác, Dobsina, Tircsér, Doliova, Kos József, Dorozsma, Karcsay Károly, Duna-Pataj, Mndra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowický, Molitorisz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. özevgye, Buzáth L., Ermihályfalva, Mátray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,

Cornides K. Fekete Ardo, Szempák Géza, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsiga László, ifj. Erreth János, Sipöz stván, Göbel Kálmán, Gödöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Bevskerek, Kellner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kani zsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Embor E., Molnár Lajos, Nyíry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlschmidt J. Hadház, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyás, H.-M.-Vásárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Nemeth L. Holicz, Mülbauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszufalu, Jekelius G. Hosszu-Pályi, Sárossy Inre, Huszt, Keresztes József, Igó, Gürtner Eálmán, Ipolyság, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnás-Nyék, Hankóczy E., Kaposvár, Czollner, Pataký Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánszbes, Müller J., Risties, Kassa, Gállik Géza, Megay Gusztáv, Molnár Lipót, Wandraschek Károly, Kecskemét, Katona, Molnár, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Genersich Károly.